

СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ – ОСНОВА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ШКОЛИ ТА ГРОМАДИ В США

Традиції західного суспільства з можливостями розвитку ефективних освітніх систем, адаптованих до різних соціокультурних умов, є об'єктом наукових розвідок вітчизняних педагогів. Саме таким досвідом багата система освіти США, де надають значної ваги проблемам функціонування сільської школи та пропонують оригінальні шляхи їх розв'язання.

Важливе загальнонаукове значення з точки зору висвітлення пріоритетних напрямів та тенденцій розвитку зарубіжної школи мають праці Я. Бельмаз, М. Бойченко, Б. Вульфсона, В. Жуковського, О. Заболотної, О. Ковязіної, А. Сбруєвої, Н. Чорної, М. Шутової та ін.

Значний внесок у розроблення проблеми взаємодії сільської школи з громадою у США зробили американські дослідники: Дж. Бард, Б. Баркер, У. Гаумніц, А. ДеЯнг, Е. Едінгтон, Дж. Лі, Д. Монтгомері, П. Нахтігаль, П. Теобальд, Д. Тьяк, Ф. Фостер, К. Хоулі, Дж. Хорн, Дж. Шефілд та ін.

Сільські школи України та США подібні за низкою параметрів, проте США вирізняє комплексна підтримка програм розвитку сільської школи на всіх рівнях, що дає їй змогу надавати широкий спектр освітніх, культурних і соціальних послуг. Високий рівень автономії сільської школи США забезпечує навчальним закладам потенційну можливість активної участі у розв'язанні найважливіших економічних, культурних, демографічних, педагогічних проблем сільського соціуму. У США школа для села є і основним культурозберігальним центром, і головним освітнім інститутом. У багатьох випадках школа – найбільше підприємство, головний працедавець, центральна суспільна установа. Якщо суспільство втрачає свою школу, воно приречене на зникнення

Школа – це цілісна, відкрита система, що взаємодіє із зовнішнім середовищем. Формування особистості та її розвиток у соціумі можуть бути успішними лише тоді, коли будуть враховані всі внутрішні та зовнішні чинники, які на неї впливають, їхні складні взаємозв'язки, тому дедалі частіше освіту розглядають у контексті соціалізації. Соціалізація як об'єктивний багатоаспектний процес відбувається у взаємодії особистості, що формується, із соціальним довкіллям. Проте стабілізуючий та позитивний соціальний вплив, на думку А. Пешкіна (А. Peshkin), часто стає очевидним лише за умови загрози місцевій школі консолідацією, коли з огляду на тісні взаємозв'язки школи та громади переміщення та ліквідація школи тягне за собою зникнення громади [3, с. 208]. П. Хаммер (Р. Hammer), зважаючи на вплив школи на життєздатність громади в культурному, соціальному, людському, екологічному і фінансовому аспектах, підкреслює необхідність ґрунтовного осмислення локального

контексту, соціальної інтеграції в якому розглядається сільська школа, та посилення уваги до пізнання гідного існування в сільському регіоні [2].

Прилучаючи до єдиних цінностей, навчаючи певним нормам, освіта стимулює спільні дії, об'єднує людей. Виконанню функцій соціальної інтеграції сприяє те, що школа фізично об'єднує представників різних соціальних груп. Завдяки освіті відбувається інтеграція особи й окремих груп населення в соціальну систему. Уже сам навчальний заклад об'єднує навчальним процесом різних за фізичним здоров'ям, матеріальним забезпеченням, сімейним станом, культурним рівнем індивідів з різних етнічно-класових утворень. У процесі виконання інтегруючої функції сільська школа забезпечує відчуття ідентичності громади. Контакти учнів у межах школи збільшують контакти сімей та сусідів, існування школи в маленькому суспільстві заохочує й ініціює форми соціальної взаємодії, які стають стійкими та цінними для членів соціуму. Школа стає носієм і хранителем духовних цінностей, чинником розвитку соціумної свідомості. На ефективність навчального процесу істотно впливає і той факт, що сільські вчителі і батьки пов'язані не лише діловими стосунками з приводу освіти дітей, але й сусідсько-побутовими.

Сільська американська школа як єдиний культурно-освітній центр покликана задовольняти потреби різновікових груп населення в навчанні, відкривати свої двері для всіх сільських громадян, які потребують навчання і освітньої підтримки – дітей, молоді, дорослих. Окрім базової освіти, сільська школа вчить жителів села основам успішної життєдіяльності в умовах сільської місцевості. Діяльність сільської американської школи завжди була пронизана духом інтеграції, про що свідчать записи Б. Беттелгельма (B. Bettelhelm), де зазначено, що «спільна гра дітей малої сільської школи мала таке ж вагоме значення, як урок, особливо для дітей емігрантів, які почувалися скутими та зацькованими впродовж класних годин та вільними і природними під час гри. Незважаючи на відмінності в мові та культурі, сільська школа з ігровим майданчиком ставала оплотом для сільської молоді» [1].

Діяльність школи обумовлює соціальну й економічну життєздатність сільських громад. Непропорційне зменшення соціального капіталу в сільських регіонах упродовж останніх десятиліть призвело до того, що значна кількість сільських громад не в змозі залишитися життєздатними після втрати школи.

Симбіотичні взаємозв'язки між школою і громадою справляють синергетичний ефект, що збільшує життєздатність обох сторін проте залишається низка питань, що потребують подальшої розробки, серед яких питання забезпечення дуальної освіти в сільських регіонах, підготовка кваліфікованих кадрів для роботи в сільських школах, соціалізація учнівської молоді у сільській школі США та ін.

Список використаних джерел

1. Bettelhelm B. Our Children Are Treated Like Idiots / B. Bettelhelm // Psychology Today. – 1981. – July. – P. 28–32.
2. Hammer P. Joining rural development theory and rural education practice / Patricia Cahape Hammer. – 2001. – 41 p.
3. Peshkin A. Growing up American : Schooling and the Survival of Community / Alan Peshkin. – Chicago : The University of Chicago Press, 1978. – 256 p.